

תשובות שענה הגר"ח קנייבסקי שליט"א בעל פה - תשע"ח

ניתן לשמוע את הקלטת התשובות בקו 0747962328 שלוחה 2<1-2

לכבוד מרן שר התורה הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א

א. הנה לפני כארבע עשרה שנה התעורר הענין שהפאות הנכריות שהנשים לובשות לכיסוי ראש, מגיע משיער של נשים גויות שמקורבות את השיער לע"ז, ומהאי טעמא הורה מרן הגרי"ח אלישיב שדינו כתקרובת ע"ז שדין בשריפה, והורה מרן הגרי"ח שבכדי להכשיר פאות נכריות יש לקחת פאות רק משיער שהשיגורו על זה משעת הגזירה מהאשה שלא נגזו שלם ע"ז, וכידוע כיום יש רק הכשר אחד על פאות, ואותו הכשר לא מקפיד להשגיח שמשעת הגזירה לא יהיה משיער נגזו לשם ע"ז, אלא מסתמך על אומדנא שיועד להבחין איהו שיער מגיע ממקום של ע"ז ואיהו לא. ולמרות שהגרי"ח אמר שאין לסמוך על כך - טוענים בהכשר שכיון שאין אפשות אחרות מוכרחים להקל לסמוך על אומדנא.

השאלה האם למעשה מאחר ולא מקפידים למעשה על מה שהגרי"ח אמר, יש להחמיר ולא לקנות פאות מההכשר הנ"ל.

תשובה: לא לקנות.

ב. ואם נאמר שא"א לסמוך על ההכשר, נמצא שאין כיום פאות כשרות, ויש ללבוש רק מטפחת, האם נכון הדבר?

תשובה: אם זה נכון - נכון, שיעברו למטפחת.

ג. הנה מרן הגרי"ח א"א פסק שהפאות שהנשים חובשות על ראשן שחלק גדול מהן מגיעות ממדינת הודו, דינן כתקרובת ע"ז, כיון שזה מגיע מבני אדם שהורידו ערותיהם לשם ע"ז, ומה"ט פסק שאפי"א אם יש רק מיעוט שמגיע מיהודי צריך לשרפם כדין ע"ז, והנה יש כמה רבנים שסבורים שבספק אם מגיעים הפאות מהודו אפשר להקל, ומה"ט מכשיירים הפאות האלו.

כעת רוצים לעשות מעמד שריפת הפאות הנ"ל בציבור ברוב עם לקדש שם שמים, אמנם כמה רבנים אמרו שלא לעשות שריפת הפאות ברוב עם, מחמת שזה יכול לגרום למחלוקת. השאלה האם מאחר שמעמד שריפת הפאות בפרסום יגרום שישמעו להגרי"ח ולא ישתמשו בפאות הנ"ל לכן ראוי לשרוף הפאות ברוב עם ולא צריכים לחשוש שמא יגרום למחלוקת.

תשובה: כן, שאלה - לעשות? תשובה: אפשר!

ד. במדרש רבה פרשת בהר פירש ל"ג, ובירושלמי יבמות פט"ז ה"ג כתב שא"ב"ה בנו של ירבעם ענש שמת קודם זמנו א"פ שלא עבד ע"ז, מ"מ כיון שהיה בידו לבער ע"ז שעשה ירבעם אביו ולא ביערו נענש. מבואר שמי שאינו מבער תקרובת ע"ז גורם חרון אף בעולם כמו שכתב רש"י בפרשת דאה לא זמן שיש ע"ז בעולם חרון אף בעולם, וכיון שיש בידו לבער ואינו מבער גורם חרון אף [עפ"י טהרת יו"ט חלק ט"ו עמ' ע"א].

האם אפשר להודיע שמי שמבער הפאות שיש בהם חשש שיער אדם שהוא בספק תקרובת ע"ז שגורם להסיר חרון אף ויזכה לאריכות ימים ושנים, ומי שלא מבער הפאות הנ"ל הוא גורם חרון אף בעולם ומכניס עצמו ומשפחתו בסכנה.

תשובה: נכון.

ה. הנה לאחרונה נתברר שחלק גדול מהפאות שחובשות הנשים על ראשן מגיע משיער של תקרובת ע"ז, נמצא שהנשים שלבשו הפאות נכשלו בשוגג ר"ל בהנאה מתקרובת ע"ז. כעת שואלים איהו תיקון צריכים לעשות כדי שיתכפר להם מה שנהנו, שיתכן שאינם צריכים כלל כפרה כיון שזה היה באונס כיון שהם לא ידעו שזה מגיע מע"ז.

תשובה: יש להם בעל? השואל עונה - כן. תשובה: שהבעל ילמד עבודה זרה.

ו. הנה בענין של הפאות ישנם רבנים שמורים שאפשר להקל ללבוש את הפאות ולסמוך שהפאות לא מגיעות מבית ע"ז, אמנם מרן הגרי"ח אמר שלא לסמוך על זה. השאלה האם צריך למחות בנשים שלא מקפידות על הפסק של הרב אלישיב, ובפרט שמדובר כאן בספק דאורייתא של תקרובת ע"ז. או שכיון שישנם רבנים שמתיירים אין צריך למחות בהם.

תשובה: ודאי צריך למחות.

ז. הנה כבר התפרסם ברבים דעת מרן הגרי"ח שיש חשש ע"ז בפאות של הנשים, מחמת שהשיער שממנו עושים הפאה מגיע מחשש שיער שהקריבו לע"ז, ואעפ"כ הרבה אנשים מסתמכים על רבנים אחרים שחלקו על הרב אלישיב וסבורו שאין זה ע"ז. השאלה האם למעשה אפשר להקל שיש טוענים שהוא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בזה, כיון שאם יחמירו בזה יצטרכו ללבוש מטפחת ולא פאה, ומאוד קשה להם להיות שונים מכולם וללבוש מטפחת, מאחר שרוב הציבור לובש פאה ומסתמך על המקילים.

תשובה: לא להתיר בשום אופן.

דברי מרן שר התורה שליט"א

"יש לעיין בדין תקרובת עבודה זרה, גוי שמסתפר בשביל להקריב את השערות לשם עבודה זרה, אבל אין כוונתו להקריב השערות לשם עבודה זרה, אלא רק להסתפר לכבוד העבודה זרה, האם יש לשערות דין תקרובת"
תשובת מרן: יש לחשוש.

"יש לעיין בדין תקרובת ע"ז מה הדין כשהגוי שמסתפר את השערות לא חושב שהאליל רוצה את התספורת, אלא חושב שהאליל רוצה רק שערות, ונמצא בשעה שהסתפר לא עשה מעשה לשם עבודה זרה, שהרי אין לאליל צורך בתספורת, ואח"כ כשכבר גמר להסתפר, והשערות נמצאות לפני העבודה זרה, אינו עושה שום מעשה, אלא מאליו נעשה תקרובת, אם כן ייתכן שבכהאי גוונא כיון שלא עשה מעשה אינו חשוב תקרובת.
תשובת מרן שליט"א: מאי נפקא מינה מה שהגוי חושב.

האם ראוי לתרום כסף לקופת צדקה שאוספת כסף בצורה שלא כהוגן, כמו למשל שעושים הגרלה על פאות נשים לא צנועות או חדר בבתי מלון שיש בו פריצות וכן כל כיוצא בזה. יסוד השאלה היא מאחר שאותו קופת צדקה עושים הרבה דברים טובים עם הכסף ואין זה עסק שלי מה שעושים גם כמה דברים שלא כהוגן.
תשובת מרן: לא טוב.

ישנם קופות צדקה שאוספים בקבוקי זכוכית משומשים מאנשים ומוכרים את הבקבוקים לחברות של מחללי שבת ומקבלים מהם הרבה כסף. השאלה האם מותר להביא לקופת צדקה את הבקבוקים מאחר שסוף סוף יתכן והחברה תתעסק בבקבוקים ביום חול, ואין זה נקרא מסייע לעוברי עבירה, או שמאחר שסו"ס הבקבוקים מגיעים לחברה שמחללת שבת חשוב מצוה הבאה בעבירה שהרי אם יחרימו את המפעל יגרם להם הפסד גדול, וע"ז יפסיקו לחלל את השבת.
תשובת מרן: לא לתת להם.

בדין תקרובת ע"ז יל"ע האם יש תנאי שהגוי צריך לחשוב שהדבר הוא קרבן לע"ז, למשל בגמ' מבואר ששבר מקל לע"ז שעבודתו במקל הוי תקרובת ע"ז, האם זה דווקא אם העובד חושב שהע"ז נהנה מהמקל, והמקל הוא קרבן לע"ז או שמא כל עוד שיש מעשה עבודה במעשה שבירת המקל, זה בלבד עושה תקרובת ע"ז.
תשובת מרן: אין נפק"מ.

האם זה דבר טוב שיעשו תקנה בכולל שיקבלו רק מי שמקפיד על כללי משמר התורה והצניעות.
תשובת מרן: כן.

רב שנתן הכשר לשיער של פאות שלדעת הרב אלישיב השיער הזה מגיע מע"ז האם מותר לשאול אותו שאלות.
תשובת מרן: לא היה ולא נברא.

לאור פסקו של הרב אלישיב שפאות של נשים שמכינים אותם משיער שהגיע מהודו שדינו כתקרובת ע"ז וא"א לתת הכשר על זה, ויש רבנים שמעזים שמזלזלים בספק של הרב אלישיב ונותנים הכשר לפאות האם מותר לשאול אותם שאלות, וכן ללכת לדרשות שלהם.
תשובת מרן: לא.